

історичних обставин на формування особистості; головний герой – типовий характер за типових обставин, хоча і не позбавлений індивідуальних рис; відмова від поділу на естетичне та неестетичне; психологізація атмосфери твору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. История зарубежной литературы 19 века / под ред. Н. А. Соловьевой. – М. : Высшая школа, 1991.- 637 с.
2. История всемирной литературы. В 9 т. Т. 7. / гл. ред. Г. П. Бердников. – М. : Наука, 1991. – С. 7-17.
3. Наливайко Д.С. Зарубіжна література ХІХ сторіччя. Доба романтизму : підручник / Д. С. Наливайко, К. О. Шахова.; голов. ред. Б. Є. Будний. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2001.- 416 с.

The article deals with the features of foreign literature of the first half of the 19th century. The significance of the concepts of romanticism and realism is revealed. Examples of works of foreign literature of the 19th century are given.

Key words: romanticism, realism, classicism, psychology.

УДК 37.015.31:504/504]-053.81

Росола П. П.
студент V курсу спеціальності «Практична психологія»
Алмашій І. І.
старший викладач кафедри психології,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИРОДОВІДПОВІДНОЇ МОДЕЛІ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ

Стаття присвячена питанню формування молодіжної екологічної культури на регіональному рівні. Запропоновано розрахувати екологічну культуру регіону з урахуванням середнього рівня екологічної культури молоді, що проживає в регіоні. Такий підхід дозволить підвищити ефективність психологічних та педагогічних засобів у різних навчальних закладах під час формування екологічної культури молоді.

Ключові слова: молодь, екологічна культура, рівні культури, освіти, навчальні заклади.

Педагогічні технології у формуванні екологічної культури молоді базуються на передових тенденціях психолого-педагогічної науки з урахуванням екологічного стану природного середовища. На даному етапі психолого-педагогічної науки є важливим дослідження екологовідповідної поведінки і діяльності молоді, що в свою чергу стане орієнтиром діяльності місцевих та регіональних виховних закладів екологопросвітницького спрямування. Також потребують розгляду питання, що пов'язані з визначенням кінцевої екологовиховної мети, тобто врахування затребуваних моделей поведінки і діяльності та вхідних показників екологічного стану певної місцевості чи регіону.

Теоретичні аспекти формування екологічної культури молоді досліджено такими вченими, як Абалкіна І. Л., Моткін І. О., Куркуленко С. С., Курняк Л. Д., Науменко Н. В., Процюк В. А. Формування екологічної культури молоді на місцевому і регіональному рівні розглянуто в працях Гаць Я. М., Андронов В. А., Мірошніченко Р. В.

Розглянути особливості формування екологічної культури молоді з урахуванням природовідповідної моделі поведінки і діяльності.

Виходячи з історії екологовідповідних тенденцій в історичному аспекті людства (приклад), кінцевою метою психолого-педагогічної діяльності є сформована особистість з високим рівнем екологічної свідомості, взаємодія якої з природою не порушить циклічного відновлюваного (самостій чи штучно) процесу природного середовища, при збереженні мінімальних біологічних параметрів для повноцінного життєзабезпечення людини та можливості продовження життя для наступних поколінь.

Основною метою екологічної освіти є формування екологічної культури окремих осіб і суспільства в цілому, формування навичок, фундаментальних екологічних знань, екологічного мислення і свідомості, що ґрунтуються на ставленні до природи як універсальної, унікальної цінності (Андронов 2014).

Найголовнішими завданнями екологічної освіти мають бути формування екологічної культури молоді. Екологічна освіта, з одного боку, повинна бути самостійним елементом загальної системи освіти, а з іншого – виконує інтегративну роль у всій системі освіти. Ця мета досягається поетапно шляхом вирішення освітніх і виховних завдань і вдосконалення практичної діяльності:

– виховання розуміння сучасних екологічних проблем держави й світу, усвідомлення їх важливості, актуальності й універсальності (зв'язку локальних із регіональними і глобальними);

– відродження кращих традицій українського народу у

взаємовідносинах із довкіллям, виховання любові до рідної природи;

– формування усвідомлення безперспективності технократичної ідеї розвитку й необхідності заміни її на екологічну, яка базується на розумінні єдності всього живого й неживого у складно-організованій глобальній системі гармонійного співіснування й розвитку;

– формування розуміння необхідності узгодження стратегії природи і стратегії людини на основі ідеї універсальності природних зв'язків та самообмеженості, подолання споживацького ставлення до природи;

– розвиток особистої відповідальності за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях, вміння прогнозувати особисту діяльність і діяльність інших людей та колективів.[2]

Культура всіх видів людської діяльності, так чи інакше пов'язаних з пізнанням, освоєнням і перетворенням природи є екологічною; складається із знання та розуміння екологічних нормативів, усвідомлення необхідності їх виконання, формування почуття громадянської відповідальності за долю природи, розробки природоохоронних заходів та безпосередньої участі в їх задоволенні. Тобто, екологічна культура є складовою світової культури, якій властиве глибоке і загальне усвідомлення важливості сучасних екологічних проблем у житті і майбутньому розвитку людства; її формування має починатись з дитинства, одночасно з засвоєнням положень загальної культури [4].

Формування екологічної культури особистості базується на трьох основних компонентах:

- Інформаційно-просвітницькій;
- Ціннісно-мотиваційній;
- Поведінково-діяльнісній.[1]

Інформаційно-просвітницька та ціннісно-мотиваційна компонента є добре висвітлені в теоретичній науці, але має місце недостатнє опрацювання поведінково-діялісного компоненту (як модель поведінки і діяльності для зразку), де визначається форма прояву попередніх компонент. Разом з тим необхідно розглядати два напрями у формуванні: базовий (охоплює поведінку і діяльність, виходячи з усіх видів людської діяльності) та регіональний (з урахуванням найбільш часто застосовуючих моделей поведінки і діяльності, характерної для певної місцевості).

При формуванні екологічної культури молоді на місцевому чи регіональному рівні екологічну культуру доцільно розглядати як наявність сформованих природовідповідних моделей поведінки і

діяльності молоді, а саме як (Алмашій 2014):

- сукупність певних дій, технологій освоєння людиною природи, які забезпечують стійку рівновагу в системі «людина — довкілля»;

- адаптацію (трансформація) до навколишнього природного світу до людини, а її самої — до довкілля;

- систему вироблених людиною засобів та механізмів утвердження людини в середовищі;

- цілі, що спрямовані на створення бажаного устрою чи ладу в природі, і на виховання високих гуманістичних смисложиттєвих цінностей та орієнтирів у людському житті;

- ефективне природокористування;

- відтворенням умов людського існування в довколишньому природному світі;

- висвітлення використання потенціалу існуючих природних об'єктів та процесів;

- акумуляцію, нарощення якості та кількості відповідних умінь, засобів, технологій, знарядь, предметів тощо, тобто передбачає певну операціонально-субстанційну компоненту;

- інформаційну складову екодіяльності;

- втілення природовідповідної діяльності молоді в регіоні;

- самореалізацію індивіда в єдності всіх його життєвих потреб і можливостей;

- діяльність людей, форми і поведінка, котрі спрямовані на той чи інший екологічний об'єкт, і за цим показником вона диференційована на декілька форм (автонарну, предметну, соціетарну);

- детермінацію низки чинників суб'єктивної та об'єктивної природи.

Соціальна відповідальність вважається центральною особистісноюякістю молоді. Зодногобоку, молодь характеризується розумінням мотивів відповідальності, чіткістю в розрізненні понять «відповідальність», «безвідповідальність», «байдужість». З іншого боку – при визначенні відповідальності як протилежності безвідподальності вони розуміють відповідальність як особливий тип поведінки (людина бере рішення на себе й виконує його, пов'язуючи відповідальність з самоповагою, справедливістю)[3].

Враховуючи психолого-педагогічні особливості формування екологічної культури молоді на регіональному рівні сформовано наступні етапи:

1. Систематизація інформаційної компоненти, яка враховує при поєднанні глобальних, національних, регіональних проблем.

2. Виявлення рівня сформованості екологічної культури

молоді;

3. Проведення дослідження;

4. Вибір відповідних психолого-педагогічних технологій по формуванню визначених новоутворень у формуванні екологічної культури (Теремко 2001);

5. Формуванню визначених попердньо новоутворень;

6. Аналіз результатів виховної роботи.

Критерій природовідповідних змін у формуванні екологічної культури молоді пропонується взяти поведінку і діяльність (як результат взаємодії з природним середовищем).

Створення і використання екологічних заходів можна віднести до основних напрямів екологічної просвіти, зокрема формування екологічної культури молоді, яке в свою чергу спрямоване на екологічне виховання особистості – одну із актуальних проблем сьогодення. Проведення екологічних заходів при такому підході є універсальним. Вони можуть бути застосовані не тільки як практичний посібник, а й як засіб розширення можливостей освітньо-виховного процесу всіх навчальних закладів від середньої школи, регіональних громадських організацій та ВНЗ.

Отже, висвітлений підхід у формуванні екологічної культури молоді певної місцевості чи регіону дозволяє більш ефективно застосовувати психолого-педагогічні технології з екологічною метою різними виховними закладами (інститутами) на регіональному рівні, зокрема регіональними громадськими організаціями. Перевага його в тому, що визначається пріоритетні психолого-педагогічні напрями у формуванні тих новоутворень природовідповідної взаємодії, які важливі насамперед у даному місцевості чи регіоні (виходячи з екологічних проблем місцевості чи регіону). Що в свою чергу дозволяє створити динамічну «Систему по формуванню екологічної культури особистості», при цьому діагностуючи відносно малі групи молоді.

Для вдосконалення даного підходу у формуванні екологічної культури молоді, необхідно систематизувати:

-методики по визначенню рівня екологічної культури молоді (особливу увагу приділяючи поведінково-діяльнісній компоненті);

-методи (як допоміжні) у формуванні вибірки, які дали змогу достовірніше відображати існуючу «картину» рівня сформованої екологічної культури молоді в певній місцевості чи регіоні.

СПИСОК ВИКОРИСАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алмашій І. І. Особливості формування екологічної культури молоді природо центричного типу і діяльності громадських організацій / І. І. Алмашій // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». – 2014. – №30. – С.9-13.

2. Андронов В. А. Екологічне виховання студентів вищого навчального закладу як державноуправлінська проблема / В. А. Андронов, Р. В. Мірошніченко // Теорія та практика державного управління. – 2014. – Вип. 4. – С. 21-25.

3. Бех І. Д. Виховання особистості: сходження до духовності: наук. вид. / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2006. – 272 с.

4. Мусієнко М. М. Екологія. Охорона природи: словник-довідник / М. М. Мусієнко, В. В. Серебряков – К. : Т-во «Знання» : КОО, 2007. – 624 с.

5. Теремко С. Соціологія / С. Теремко. – К. : Лібра, 2001. – 358 с.

The article is devoted to the issue of the youth ecological culture formation on the regional level. It was proposed to calculate the ecological culture of the region taking into account the average level of ecological culture of young people living in the region. Such approach would increase the efficiency of psychological and pedagogical means in various educational institutions activities during the youth ecological culture formation.

Key words: youth, ecological culture, levels of culture, education, educational institutions.

УДК 373.2.015.31.011.3-052

Савко Л. М.
студентка III курсу спеціальності «Дошкільна освіта»
Попович О. М.
кандидат педагогічних наук, старший викладач,
Мукачівський державний університет

РОЗВИВАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розглянуто складові компетентності дошкільника, структура і співвідношення компонентів самостійності, умови і методи розвитку самостійності. Визначено місце і роль розвивального середовища у розвитку